

BESLUT OM BILDANDE AV NATURVÅRDSOMRÅDET SLÄTTBERGEN

Trollhättan oktober 1997

KOMMUNSTYRELSENS BESLUT OM NATURVÅRDSOMRÅDE

Data om naturvårdsområdet

Ärendets hantering

Gällande planförhållanden

Översiktsplan

Detaljplaner

Förenlighet med bestämmelserna i naturresurslagen (NRL)

Lokalisering av rättigheter

Beskrivning av områdena

Övergripande motiv för säkerställandet av naturvårdsområdet

Kommunstyrelsens beslut enligt 19 § naturvårdslagen

Ändamålet med bevarandet

Föreskrifter för naturvårdsområdet

Bilaga 1.	Översiktskarta
Bilaga 2.	Beslutskartor
Bilaga 3.	Hur man överklagar till länsstyrelsen
Bilaga 4.	Sändlista
Bilaga 5.	Skötselplan

Ärendets hantering

I naturvårdsplan för Trollhättans kommun, som Kommunfullmäktige antog februari 1992, angavs i åtgärdsprogrammet att 'De tre bäst bevarade slättbergsytorna i Trollhättans kommun skall säkerställas genom att naturreservat eller naturvårdsområde bildas”.

Dåvarande Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarade för att underlagsmaterial till beslut om säkerställande togs fram. Hösten 1992 fick Naturcentrum AB uppdrag att utarbeta ett förslag på underlag till beslut för slättbergen Eriksroparken, Hjortmossen och Sandhem - Halvorstorp.

Underlagsmaterialet var under hösten 1993 ute på en bred remiss. Flera yttranden berörde placeringen av Skanskas upplag i Sandhem -Halvorstorpområdet. Markägaren förutsatte att upplaget skulle få vara kvar i framtiden medan flera andra ansåg att det var angeläget att verksamheten flyttades till förmån för friluftslivet och de naturvetenskapliga värdena. Trollhättans kommun bedömer det som värdefullt om området efter en avveckling av nuvarande verksamhet kan införlivas i naturvårdsområdet. Ett sådant förfarande måste dock föregås av en gemensam överenskommelse mellan berörda parter där eventuella tvistefrågor är utredda. Kommunen valde därför att lyfta ut området ur naturvårdsområdet så att det fortsatta arbetet inte skulle riskera att fördröjas. Kommunen avser emellertid att ta upp en förhandling med berörda parter skild från den övriga områdeshanteringen.

Under samrådsomgången kom förslag på att en damm i Sandhem-Halvorstorpområdet borde grävas upp. Reaktionerna på förslaget blev mycket starka, både positiva och negativa. De positiva framförde att dammen skulle bli en stor tillgång för både närboende och djurlivet i området. De negativa framförde den höga olycksrisken för barn som främsta skäl. Kommunens möjligheter att sköta dammen på ett ändamålsenligt sätt ifrågasattes också. Kommunens avsikt är att den igenfyllda dammen skall grävas upp. Småvatten spelar en viktig ekologisk roll och dammen skulle bli värdefull ur naturvårdssynpunkt. Kommunen bedömer också att dammen skulle bli en uppskattad tillgång i omgivningen som studieobjekt och utflyktsmål för såväl allmänhet som skola och dagis. Hänsyn skall tas till olycksrisken genom att dammen anläggs med litet djup, fast botten och svagt sluttande kanter. Efter remissen utarbetades ett förslag till beslut. Avgränsningen av naturvårdsområdet anpassades dessutom till den fördjupade översiktsplanen för Trollhättans tätort som antogs under november 1995

En ny remissomgång genomfördes under aug. - sept. 1996. Förslaget skickades till berörda sakägare och myndigheter samt till övriga som yttrat sig hösten 1993. Med anledning av inkomna synpunkter vid den nya remissen förändrades flera gränser. Två fastigheter (Halvorstorp 1:7 och Gärdhems-Lunden 2:2) undantogs från naturvårdsområdesbildningen med hänsyn till de enskilda fastighetsägarna. Mellan Kv. Oxhyveln och Kv. Årtsångaren utökades naturvårdsområdet.

I två fall väcktes förslag om att mindre områden borde ingå i naturvårdsområdet där gällande detaljplaner har bestämmelser som inte är förenliga med naturvårdsområdets ändamål (del av Kv. Oxhyveln och del invid Stavrelunds idrottsplats). Med samma förutsättningar var sedan tidigare också föreslaget en del av Kv. Aklejan i Eriksro. Dessa tre områden kan inte omfattas av naturvårdslagens bestämmelser under nuvarande betingelser. Kommunen avser att införliva dessa områden efter det att detaljplanerna har omarbetats. Införlivningen skall genomföras som ett kompletterande beslut då planförändringen är genomförd.

Gällande planförhållanden

Översiktsplan

I beslut rörande användningen av mark och vatten skall anges hur besluten överensstämmer med översiktsplanen. För naturvårdsområdet Slättbergen finns avvikelser från den översiktsplan för Trollhättans tätort som är antagen av Kommunfullmäktige november 1995. I översiktsplanen är en mindre del av området längs med Eriksrovägen utpekad som område för bebyggelse. I kommunstyrelsens förslag till beslut för naturvårdsområdet var hela området längs med Eriksrovägen undantaget från naturvårdsområdesbildningen. Kommunens motiv till detta var att få behålla ett större handlingsutrymme för eventuell kompletteringsbebyggelse. Förslaget bemöttes med stark kritik från såväl olika intresseorganisationer som närboende. Som skäl till kritiken framfördes bl.a. att tillgängligheten skulle försämrats och att slättbergsytorna skulle riskera att skadas av den näraliggande bebyggelsen. Kommunstyrelsen valde då att frånga översiktsplanen och tillmötesgå allmänheten och föreningarna genom att låta hela området längs med Eriksrovägen ingå i naturvårdsområdet.

I Hjortmossen är hela Slättbergsbanan med tillhörande omklädningsrum och ishall angivet

som naturvårdsområde i översiktsplanen. Anläggningen och dess verksamhet är dock inte förenlig med naturvårdsområdets ändamål och ingår därför inte i beslutsunderlaget. Översiktsplanen kan med nuvarande inriktning inte följas vid naturvårdsområdesbildningen utan avsteg måste göras.

I Halvorstorp - Sandhem skiljer sig gränsdragningen för naturvårdsområdet enligt beslutsunderlaget med översiktsplanen i den norra delen. Två fastigheter har inte tagits med av hänsyn till markägarnas mycket negativa inställningar till ett förordnande på sina resp. fastigheter. Kommunen bedömde inte områdena som så värdefulla för naturvården eller friluftslivet att risken för en utdragen juridisk process motiverades utan valde att tillmötesgå de enskilda fastighetsägarna. I Kv. Oxhyveln bedömer kommunen att översiktsplanens inriktning med byggnation av nya bostäder kan kombineras med att en mindre del med värdefulla slättberg sparas och senare införlivas naturvårdsområdet.

Detaljplaner

De föreslagna naturvårdsområdena omfattas helt eller till delar av detaljplaner. Enligt 3 § Naturvårdslagen får beslut enligt 19 § samma lag inte meddelas i strid med detaljplan eller områdesbestämmelser. Nedanstående dokumentation av gällande detaljplaner visar att föreslagna villkor inte står i strid med några bestämmelser. Följande detaljplaner gäller

Eriksroparken

- Detaljplan S:XIII 1958. Ingående del är betecknat som park eller plantering.
 - Detaljplan S:1 1972. Ingående del har områdesbeteckning park eller plantering.
- Hjortmossen
- Detaljplan S:111 1954. Ingående del är betecknat park eller plantering. Området runt fotbollsplanen är avsatt för gymnastik- och idrottsändamål.

Beskrivning av områdena

Eriksroparken är belägen i stadsdelen Skoftebyn. Området är omgivet av villabebyggelse och lokalgator. Undantaget utgörs av Skoftebyskolan i den sydvästra delen tillsammans med en liten smal bit av sammanhängande vegetation som förbinder Eriksroparken med Sylteparken. Eriksroparken är en tämligen opåverkad oas i ett tätt bebyggt villaområde och vegetationen kännetecknas av ett mosaikartat trädskikt av företrädesvis tall med inblandning av gran, björk och rönn. I den sydvästra delen i anslutning till Skoftebyskolan har området en stark parkkaraktär vilken avtar när man kommer längre in i området. Fältskiktet domineras av olika ris.

Hjortmossens karaktär är något annorlunda mot de övriga områdena genom en större påverkan av olika anläggningar och en större genomströmning av människor. Området är mer parkartat och tillrättat. Hjortmossen avgränsas i mindre utsträckning av villabebyggelse utan huvudsakligen av flerbostadshus och större byggnader t.ex. Nils Ericsson och Magnus Åberg gymnasierna, Slättbergsbanan och Missionskyrkan. Området genomkorsas av Hjortmossegatan. I området ingår en tennisbana och en fotbollsplan. De plana urbergsytorna i

Hjortmossen har ett mycket svagt utvecklat fältskikt som i fläckar med tunt jordtäckte liknar färsvingeltorräng och gräs-lågstarräng. I mindre och tidvis våta försänkningar i hållmarken finns ofta ett tunt lager av humusrik vittringsgrusblandad bleke som bildats genom att slättbergsytorna är så plana att vatten inte kan rinna av dem utan ansamlas i mindre tråg och försänkningar. Delar av hållmarkerna är idag täckta av hållmarkstallskogar med inslag av ek, björk, gran och lönn.

Det tredje området, Sandhem - Halvorstorp, är det till ytan största och vegetationen har delvis en annan karaktär än på de andra ytorna. Området avgränsas i väster av Ljungvägen och i och öster av den öppna åkermarken på Tunhemsslätten. Norra delen avgränsas av villabebyggelsen i Halvorstorp tillsammans med Stavrelunds idrottsplats och kv Ärtsångaren. I Sandhem -Halvorstorpsområdet kan man påträffa relativt ostörd vegetation både på urbergsytor och i glaciala trågbildningar mellan sådana ytor. Det är företrädesvis den södra delen av Halvorstorpområdet som är tämligen ostörd och söder om Skanskas upplag finns inga andra ingrepp än genomkorsande vandrings- och motionsspår. Trädskiktet domineras här av tall, gran, vide och björk med inslag av grov al i sumpiga försänkningar. Fältskiktet utgörs av ljungrika rishedar i högre liggande partier och av al- och björksumpskog med örter och gräs i lägre liggande delar. Hållmarkernas lavvegetation är bitvis imponerande välutvecklad.

Utmärkande för alla tre delområdena är förekomsten av de på ovansidan helt platta urbergshällarna de s.k. slättbergen. Utbredningen av hällarna varierar inom områdena. Det till ytan största sammanhängande området med helt exponerad överyta ligger vid Lundens gamla skola Halvorstorp. Dessa plana urbergsytor utgör rester av det subkambriska peneplanet. Hällarna är ofta tvärt avbrutna mot omgivningen av branter. Dessa branter visar vanligen drag av glacial påverkan -dvs. berggrundens former är påverkade av inlandsisens nedbrytande egenskaper. På hällarna kan man också hitta olika former av vittring som påverkat ytorna.

Alla tre områdena kan bedömas som lättillgängliga med både anlagda promenadvägar och preparerade motionsspår, dock med varierande standard.

För en mer utförlig beskrivning av områdena och deras kvaliteer hänvisas till skötselplanen.

Ändamålet med bevarandet

- o Att bevara områdenas slättbergsytor.
- o Att säkerställa slättbergen och områdena kring slättbergen för undervisning och forskning.
- o Att säkerställa slättbergen och områdena kring slättbergen som rekreationsytor för allmänheten.

Föreskrifter för naturvårdsom rådet

För att trygga ändamålet med naturvårdsområdet förordnar kommunstyrelsen Trollhättans kommun med stöd av länsstyrelsens beslut 1993-02-23 (Lst dnr 231-20869-92) om delegation av befogenhet enligt 19 § naturvårdslagen och 9-10 och

22 §§ naturvårdsförordningen att angivna föreskrifter och bestämmelser skall gälla.

A. Föreskrifter enligt 19 § naturvårdslagen om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastigheter inom naturvårdsområdet.

Förutom föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdenas topografi eller yt- och dräneringsförhållanden, såsom att spränga, borra, schakta, gräva, dika, tippa och fylla ut eller på annat sätt påverka ytbildningen;
2. anlägga ny väg;
3. uppföra ny byggnad eller anläggning;
4. uppföra mast, torn eller liknande anordning;
5. anordna upplag, annat än tillfälligt för jord- och skogsbrukets behov;
6. dra fram mark- eller luftledning;
7. att på annan plats än Rhododendronparken i Hjortmossen eller den planerade slätterängen i Sandhem-Halvorstorp plantera in för området idag ej förekommande växter eller djur.

Vidare ska:

9. markägare senast en månad före planerade skogsvårdsåtgärder samråda med

Trollhättans kommuns naturvårdsorgan om natur- och friluftshänsyn.

Undantag

10. Föreskrifterna skall inte utgöra hinder för åtgärder enligt 19 § naturvårdslagen som behövs för att tillgodose ändamålet med naturvårdsområdet och som är angivna i bifogad skötselplan.

enlighet med skötselplanen och med särskild hänsyn till områdets naturvärden och stora värden för friluftslivet. Området skall hållas tillgängligt för friluftsliv, undervisning och forskning.

3. Naturvårdsförvaltare skall vara Samhällsbyggnadsnämnden, Trollhättans kommun.
4. Naturvårdsområdet skall utmärkas enligt svensk standard (515 03 15 22) och Statens naturvårdsverks anvisningar.
5. Skötselåtgärderna skall dokumenteras.

I särskilda fall kan kommunstyrelsen i Trollhättans kommun med stöd av länsstyrelsens beslut 1993-02-23 (Lst dnr 231-20869-92) om delegation och 12 NVL medge undantag från meddelade föreskrifter.

Enligt 37 och 38 §§ NVL gäller bland annat att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats enligt 19 eller 10 §§ NVL kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader och förpliktigas ersätta kostnad som föranleds av gärningen.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan kommunstyrelsen Trollhättans kommun enligt 39 § NVL med vite förelägga honom om att rätta vad som olovligen skett. Trollhättans kommun har vidare möjlighet att hos kronofogdemyndigheten få handräckning för att åstadkomma rättelse.